

Wittevrouwensingel 1
3581 GA Utrecht
tel: +31(0)30 23 223 73
fax: +31(0)30 23 223 90
Info@bvdv.nl
www.bvdv.nl

Een (hout-) snijdend houdverbod

*Gespreksnotitie rondetafelgesprek Commissie Veiligheid en Justitie
Donderdag 14 april 2016, 11.30 uur
Mw. Mr. Ing. I. Boissevain, advocaat*

Inleiding

Dierenmishandeling is makkelijk; in dit land zal niemand ervoor pleiten om dieren nu eens lekker leed aan te doen. De keerzijde is dat maatschappij, media en politiek snel klaar staan met boegeroep en de vraag naar “zware straffen voor dierenbeulen”. Terwijl het begrip dierenmishandeling als zodanig niet in de wet wordt genoemd. Iedereen heeft een eigen beeld bij dit begrip. Wettelijk kennen we een verbod op het zonder redelijk doel of met overschrijding van de doelmiddel verhouding pijn of letsel toebrengen, of de gezondheid en/of welzijn van het dier benadelen. Voor houders geldt een verbod op het onthouden van de nodige zorg. Magere pony's die in de kou en modder zonder voer, vers drinkwater en een warme stal aan hun lot zijn overgelaten vallen juridisch eerder onder verwaarlozing dan onder mishandeling; veel te dikke huisdieren daarentegen zouden wel degelijk kunnen kwalificeren voor het “zonder redelijk doel benadelen van gezondheid en welzijn”, maar proces-verbaal is er bij mijn weten nooit voor opgesteld.

Een lekker lang houdverbod als zelfstandige straf klinkt daarom altijd goed: een dierenbeul is slecht en moet voor straf nooit meer dieren mogen houden.

In de praktijk is dit al mogelijk, mits de strafrechter dit als bijzondere voorwaarde verbindt aan een voorwaardelijke straf. Als de gestrafte in strijd met die voorwaarde toch dieren houdt, wordt de straf alsnog opgelegd. Daardoor ontstaat een onwenselijke keuze mogelijkheid. Een groter probleem is dat de rechterlijke macht weinig gebruik maakt van deze mogelijkheid, en dat de infrastructuur voor handhaving ervan ontbreekt.

Of een houdverbod nu zelfstandig of voorwaardelijk kan worden opgelegd, voor 3 of voor 10 jaar, zolang bovenstaande voorwaarden niet naar behoren zijn geregeld, is de discussie eigenlijk slechts lapwerk. Immers, als een rechter zelden tot nooit een houdverbod oplegt doet de vraag naar zelfstandig of voorwaardelijk niet ter zake, en de mogelijke tijdsperiode evenmin. Als iemand aan wie een houdverbod is opgelegd dit fluitend naast zich neer kan leggen wegens een gebrek aan toezicht op de uitvoering, dan blijft het verbod zonder effect.

Recht in en uit de praktijk

Concrete toepassing blijft voorbehouden aan de rechter, maar de kaders voor een effectieve toepassing moeten door u worden gecreëerd. Die kaders moeten beter doordacht zijn dan alleen een “boehoe, iedere dierenbeul moet een houdverbod”

gehalte. Ik zal u enkele voorbeelden, gedeeltelijk uit mijn eigen praktijk, schetsen om over na te denken. Op hun eigen manier zijn deze allemaal schrijnend. Tegelijk laten zij zien dat zelfs dierenmishandeling op papier niet altijd is wat het lijkt.

De beruchte paardenbeul(en) maakt zich zonder twijfel schuldig aan de wettelijke definitie van dierenmishandeling. Als deze dader wordt gepakt, zal niemand enig bezwaar hebben tegen een houdverbod. Op het mishandelen van paarden van anderen, heeft dit echter geen enkel effect.

Mevrouw X is gestraft voor het opzettelijk benadelen van de gezondheid van haar paard, dierenmishandeling. Wie het proces-verbaal leest zou denken dat dit paard op sterven na dood crepeerde, en deze mevrouw beslist geen paard zou mogen hebben. In werkelijkheid had mevrouw X het paard al vanaf zijn geboorte, inmiddels bijna 20 jaar. Nu het ouder wordende paard luchtwegproblemen kreeg, schreef de dierenarts corticosteroïden voor. Mevrouw X was het daarmee niet eens, hetgeen voor de gefrustreerde dierenarts reden was om aangifte te doen. Mevrouw X wist zich niet goed te verdedigen en werd veroordeeld. Het paard kreeg van haar in plaats van de corticosteroïden speciaal gestoomd hooi, is veel buiten, haalt binnenkort de eerbare leeftijd van 25 en maakt het uitstekend.

De kindertjes van 9 en 11 van de familie Y lopen op straat met hun collie. Uit een tuinhok komen twee Amerikaanse bulldogs. Deze vallen de collie aan en verscheuren het dier voor de ogen van de gillende kinderen. De collie bloedt ter plekke dood, de dierenambulance komt te laat, de kinderen hebben nog steeds slaapproblemen. De eigenaar van de Amerikaanse bulldog haalt zijn schouders op. De politie ziet geen reden om proces-verbaal op te maken; een (andere dan je eigen) hond gillend van angst, pijn en verwondingen op straat laten sterven, wat op dit moment bijna dagelijks wel een hond overkomt, wordt door de politie(k) niet als dierenmishandeling gezien.

Mevrouw Q houdt veertig katten in een klein huis. Deze katten zijn afgedankt, aan komen lopen, bij haar gebracht door mensen die ongewenste nestjes hebben, en soms zelfs over de schutting gegooid. Pas als de katten ernstig vermagerd en vervuild zijn, wordt er ingegrepen. Mevrouw Q houdt op haar manier veel van haar katten, maar is eigenlijk niet bij machte om zoveel katten op de juiste manier te verzorgen. Alle keren dat ze met instanties belt wordt ze van het kastje naar de muur gestuurd. Na ingrijpen schreeuwen de reacties op internet “dierenbeul” en “houdverbod”. Strikt juridisch is dit geen mishandeling maar eerder verwaarlozing. Een houdverbod kan misschien wel preventief en beschermend kunnen werken voor zowel mevrouw Q als de katten, maar niet tegen de mensen die de afgedankte katten letterlijk bij haar over de schutting gooien.

De man die in het park zijn poedel beschermt tegen de aanval door een vechthond en deze vechthond een schop geeft; de man die machteloos toeziet hoe twee loslopende pitbulls zich in zijn hondje vastbijten en uiteindelijk met zijn zakmesje probeert zijn hondje te redden; zij moesten voor de rechter verschijnen wegens dierenmishandeling. Ze werden door de rechter vrijgesproken, maar de maatschappij stond direct klaar met een oordeel.

Zo ook de burens die klagen over een heel ziek oud hondje, dat amper kan lopen en er zeer verwaarloosd uit ziet. Voor de dierenpolitie is dat reden om om half acht 's ochtends met twee politieauto's de straat in te rijden en met vijf man het huis binnen te vallen. De eigenaresse blijkt ruim in de tachtig, weduwe, enige zoon reeds overleden aan kanker, zichzelf ook terminaal ziek en het hondje ook. Haar wens is dat het hondje thuis in haar armen sterft, zonder dat daar een dierenarts aan te pas komt. De burens, die wel de dierenpolitie belden, hebben haar nog nooit een kopje koffie aangeboden. Volgens het proces-verbaal was er sprake van zware dierenmishandeling, want het hondje was ziek en leed uitzichtloos. In de praktijk kon het hondje met medeweten van een dierenarts en een hoge dosering pijnstillers drie dagen later op kerstavond op haar schoot overlijden.

Aanbeveling: kader met kennis

Het lijkt zo makkelijk: dierenbeulen zijn fout en er moet een mogelijkheid komen om hen voor straf het houden van dieren te verbieden; of u dat maar even wettelijk mogelijk wilt maken. Zeer geachte Kamerleden: in een aantal gevallen heeft een houdverbod als zelfstandige en langdurige maatregel zeker nut en noodzaak. Concrete toepassing blijft aan de rechter maar scheidt u alstublieft kaders met kennis. Kennis van het verschil tussen verwaarlozing en mishandeling. Kennis van het verschil tussen "mad", "bad" en "sad". Kennis van een werkelijk effectieve aanpak van dierenleed, kennis van handhaving en terugkoppeling en kennis van het verschil tussen papier en praktijk. Zodat een houdverbod ook werkelijk hout snijdt voor mens en vooral dier.